

Perko VUKOTIĆ*

RIJEČ NA OTVARANJU OKRUGLOG STOLA

Poštovani učesnici Okruglog stola,

Otvarajući ovaj naš današnji skup, u ime Crnogorske akademije nauka i umjetnosti, posebno njenog Odbora za obrazovanje i Organizacionog odbora okruglog stola, srdačno vas pozdravljam i zahvaljujem vam što ste se odazvali našem pozivu da uzmete učešća na njemu.

Temu „Inkluzivne vrijednosti obrazovnog sistema Crne Gore” je Odboru za obrazovanje CANU predložio prof. dr Saša Milić, a Odbor je prihvatio za razmatranje na skupu tipa okruglog stola i uvrstio u svoj program rada za ovu godinu. Profesor Milić je ujedno i najzaslužniji za organizaciju ovog našeg skupa i na tome mu posebno zahvaljujem.

Tema ovog okruglog stola je veoma značajna i aktuelna ne samo za sektor obrazovanja i vaspitanja, već i za društvo u cjelini. Inkluzija je jedan od humanističkih principa na kojima teži da počiva savremeno društvo i ona postaje sve važniji segment njegovog vrijednosnog sistema. Svako dijete, svaki čovjek je prirodno jedinstvena, neponovljiva jedinka i ličnost, sa posebnim sklonostima, potencijalima i potrebama. Skupnost svih tih individualnosti, u svoj njihovoj različitosti, čini osnovno bogatstvo društva i tako ih treba posmatrati i prilaziti im i u vaspitno-obrazovnom procesu i u društvenim relacijama. Škola i društvo moraju znati cijeniti, podržavati i afirmisati različitosti u okvirima društveno prihvatljivog sistema vrijednosti, a ne samo prepoznavati ih i prihvatati, jer individualne različitosti obogaćuju iskustvo i šire saznanja. U njima leži ogroman potencijal za razvoj društva. Težnja ka uniformnosti pojedinaca, makar podsticana i iz najboljih namjera, vodi osujećenosti, margi-

* Akademik Perko Vukotić, predsjednik Organizacionog odbora

nalizaciji i isključenosti značajnog dijela ukupne populacije, vodi slabljenju društvenih razvojnih potencijala, a u krajnjem ishodu i zaostajanju društva. Koliko bi samo, primjera radi, savremena saznanja o Univerzumu bila siromašnija eventualnom ekskluzijom jednog, zaista jedinstvenog Stivena Hokinga, uslovljenom njegovim osujećenjem zbog društvenih predrasuda o tome što je obrazac normalnosti.

Među ljudima koji se bave kompleksnom problematikom inkluzije, među prosvjetarima, kao i onima koji promišljaju društveni razvoj, ona bi morala biti shvaćena i sagledavana u njenom najširem značenju. Ne bi se smjela fokusirati samo na otklanjanje stanja socijalne isključenosti pojedinih u tom pogledu vulnerabilnih pojedinaca i društvenih grupa, najčešće osoba sa smetnjama u razvoju, a donekle i još nekih socijalno marginalizovanih grupa (npr. romska populacija, djeca izbjeglica itd.). Čak i dodavanjem prethodno pomenutim grupacijama još i nadarenih osoba, ne dolazi se do punog smisla inkluzije, mada, zaista, svaka od navedenih grupa zavređuje i zahtijeva posebnu pažnju obrazovnog sistema, kao i izuzetnu brigu i pomoć društva. Ovo stoga što je inkluzija proces stalnog traženja načina da se izgradi takav fleksibilan i sveobuhvatan sistem obrazovanja koji bi mogao odgovoriti različitim individualnim potrebama svakog od djece i mladih, ne samo u procesu sticanja znanja i kompetencija već i u životu. Nažalost, na ovaj način sužavanja smisla inkluzije nijesu imuni ni neki naši, pa ni evropski strateški razvojni dokumenti.

Socijalna inkluzija djece je složen i multidimenzionalan koncept, sa kojim i najrazvijeniji dio svijeta ima još uvijek nedovoljno iskustva. Reformom obrazovnog sistema u Crnoj Gori ustanovljeni su koncepcija i zakonski okvir za razvoj inkluzivnog modela u našim uslovima. Međutim, značajna je diskrepanca između zamišljenog inkluzivnog modela i stvarnosti, kao i između planiranih i realnih mogućnosti njegove realizacije, što je potrebno kontinuirano i pažljivo analizirati da bi se mogli praviti stalni pomaci naprijed, makar i neveliki.

Nije Crna Gora izuzetak sa ovakvim problemima. Slično je u zemljama Evropske zajednice i u svijetu, jer je danas svuda još uvijek zaista teško stvarati inkluzivnu školu i dosljedno sprovesti principe inkluzivnog društva. No, uprkos toj činjenici, nikako se ne smijemo obeshrabriti u nastojanju da uporno gradimo sistem u kojem individualne različitosti prirodno, skladno i funkcionalno žive.

Očekujem da će referati koji će biti saopšteni na ovom skupu i rasprava o pokrenutim pitanjima doprinijeti potpunijem sagledavanju stanja u inkluzivnom obrazovanju u Crnoj Gori, kako značaja ostvarenih rezultata tako i otvorenih problema, i na osnovu toga naznačiti pravce i mogućnosti neophodnih daljih napora na poboljšanju inkluzivnog sistema kod nas.

